

ARAŞTIRMA MAKALESİ
RESEARCH ARTICLE
CBU-SBED, 2020, 7(1):18-24

Sezaryen Sonrası Benlik Saygısı ve Vücut Algısı

Self-Esteem and Body Image After Cesarean Section

Aylin Aydın Sayılan^{1*}, Ezgi Seyhan Ak², Ezginur İnan¹, Ayşe Kavasoğlu³

¹ Kırklareli Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, Kırklareli, Türkiye.

² İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye.

³ Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye.

e-mail: aylinay_85@msn.com, esqii_11@windowslive.com, ezginur.inan@hotmail.com,
kavasogluaysee@gmail.com
Orcid: 0000-0003-0576-8732
Orcid: 0000-0002-3679-539X
Orcid: 0000-0003-4887-6151
Orcid: 0000-0001-9765-1851

*Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Sorumlu Yazar: Aylin Aydın Sayılan

Gönderim Tarihi / Received: 05.12.2018

Kabul Tarihi / Accepted: 29.12.2019

DOI: 10.344156087/cbusbed.49

Öz

Özet

Amaç: Çalışmada, cerrahi bir girişim olan sezaryen sonrasında, benlik saygısı ve vücut algısı arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı kesitsel ve analitik tipte olan çalışmada; araştırma evrenini, iki devlet hastanesinin Kadın Doğum Servis'lerinde sezaryen olup, polikliniğe kontrol amacıyla gelen anneler, örneklemini Haziran – Ağustos 2017 tarihleri arasında polikliniğe kontrol amacıyla gelen 18-45 yaş arası, 145 anne oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak, literatür doğrultusunda hazırlanan soru formu, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve Vücut Algısı Ölçeği uygulandı. Veriler yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan annelerin yaş ortalamalarının $28,94 \pm 5,16$; %37,24'ünün lise mezunu, %73,10'unun aylık gelirinin orta düzeyde olduğu; %82,76'sının herhangi bir kronik hastalığının olmadığı belirlenmiştir. Çalışmada Vücut Algısı Ölçek Toplam puan ortalamalarının $141,46 \pm 16,55$; Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan ortalamalarının $18,84 \pm 5,69$ olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Sezaryen sonrası annelerin, benlik saygılarının yeterli; vücut algılarının orta düzeyde olduğu görülmüştür. Vücut algısı ölçeği puanları ile Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu, vücut algısı ölçeği puanları arttıkça Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanlarının azaldığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sezaryen, benlik saygısı, beden, algı

Abstract

Objective: The aim of the study is to determine to relationship between self-esteem and body perception after cesarean.

Materials and Method: This is a descriptive, analytic and cross-sectional study. It included two maternity nursing departments of the two hospitals in June- August 2017 and the mothers who came for the control of the polyclinic were selected from 18-45 years old, 145 mothers who were able to in our study. Data collected by questionnaire form which occur literature and Rosenberg Self-Esteem Scale, and Body-Perception Scale. The data were collected by face-to-face interview method.

Results: The mean age of the participating mothers was $28,94 \pm 5,16$; 37,24% high school graduates and 73,10% have middle income rate; 82.76% of them did not have any chronic disease. Body Perception Scale at Work Scale of total points is $141,46 \pm 16,55$; Rosenberg Self-Esteem Scale averages of $18,84 \pm 5,69$ were identified.

Conclusion: In line with these conclusions, mothers' self-esteem is sufficient; and it was observed that body perception was moderate after cesarean. It was found that there was a negative correlation between the scores of body perception scale and Rosenberg Self-Esteem Scale scores and the scores of Rosenberg Self-Esteem Scale decreased as the scores of body perception scale increased.

Keywords: Cesarean, self-esteem, body image.

1. Giriş

Kadın ve ailesi için doğum deneyimi hayatın birçok sürecini etkileyen önemli bir faktördür [1]. Gebelik ve doğum, fizyolojik bir süreç olmasına karşın, kadın vücudu için önemli bir yük ve stres oluşturmaktadır. Doğum sonrası dönem fizyolojik olduğu kadar kalıcı psikolojik değişikliklere de neden olmaktadır [2]. Benlik saygısı, bireyin kendini beğenme, kendi yaşam biçimini algılama ve geçirdiği yaşantıları sonucunda kendisine yüklediği değerler olarak tanımlanmakta; benlik kavramının beğenilip beğenilmemesini kapsamaktadır [3]. Vücut algısı ise, bedenimizin zihnimizde biçimlendirdiğimiz şeklidir. Bireyin kendi bedeni ile ilgili zihninde oluşturduğu görüntü, bedenin özellikleri ve işlevselliği, bedenini algılama şekli beden imajının temel bileşenlerini oluşturmaktadır. Bedenin zihindeki görüntüsüyle, bireyin algıladığı bedeni arasında bir uyumsuzluk olduğunda, vücut algısı bozulmaktadır. Gebelik, kadın yaşamının önemli dönemlerinden biri olmakla birlikte, gebelik ve doğum sonrası dönemde yeni ve farklı durumlara uyum sağlamaya çalışan kadının aynı zamanda vücut algısı da etkilenebilmektedir [4]. Literatürde, sezaryen doğum sonrası vücut algılarının bozulduğu, bu nedenle benlik saygılarının düştüğü, sonucunda kontrol kaybı ve hayal kırıklığı yaşadıkları bildirilmektedir [5].

Gebelik sırası ve doğum sonrasındaki vücut algısı, kadın vücudunda meydana gelen hızlı fiziksel değişikliklere bağlı olarak değişmekte; bu değişimler benlik saygısı üzerinde olumlu veya olumsuz etkilere neden olmaktadır [5,6,7,8]. Sezaryen sonrası deneyimlenen düşük benlik saygısı, destek sistemlerinin olmayışı, evlilik problemleri, devam eden yorgunluğu, doğumdan sonra kendi ve bebeği için bakım yetersizliklerine de neden olabilmektedir. Literatürde, benlik saygısı yüksek annelerin, koşullu veya şartsız kendini kabul etme, stresli veya olumsuz olayların nasıl yaşanacağını öngörme yeteneklerinin de daha yüksek olduğu vurgulanmaktadır [10,11]. Doğum sonu dönemdeki sağlık bakımında; annelerin fizyolojik, psikolojik ve sosyal gereksinimlerinin karşılanması; yaşanan değişimlerin farkında olunması, fiziksel ve ruhsal sağlıkları üzerinde olumlu etki yarattığı, bu nedenle sağlık bakım profesyonellerine önemli sorumluluklar düştüğü belirtilmektedir [6].

Bu bilgiler ışığında, annelerin doğum sonrası dönemdeki bakım gereksinimlerinin değerlendirilmesi, bu konuda gerekli bakım ve desteğin sağlanması ile annelik rolüne uyumları kolaylaştırılmalı ve annelerin yaşadıkları sorunlar sürekli olarak değerlendirilmelidir. Bunun yanında sağlık profesyonelleri annelerin doğum ve doğum sonrası döneme yönelik yanlış inanışlarının

farkında olmalı ve şartsız olarak kendini kabullenme durumlarını arttırmak için doğum sırasında ve sonrasında kadınları olumlu bir şekilde güçlendirmelidir.

2. Materyal ve Metod

Araştırmanın Türü: Araştırma, sezaryen sonrası benlik saygısı ve vücut algısı arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı kesitsel ve analitik olarak gerçekleştirildi.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı: Araştırma Haziran-Ağustos 2017 tarihleri arasında iki devlet hastanesinin Kadın Doğum Servis'lerinde yürütüldü.

Araştırmanın Evren ve Örnelemi: Araştırma evrenini, Kırklareli'de bulunan iki hastanenin Kadın Doğum Servis'lerinde sezaryen olan anneler, örneklemini ise Haziran – Ağustos 2017 tarihleri arasında polikliniğe kontrol amacıyla gelen 18-45 yaş arası, okuryazar olan, mental sağlığı yerinde olan ve iletişim kurabilen, doğum sonrası herhangi bir komplikasyon gelişimi olmayan 145 anne oluşturdu. İlgili tarihlerde polikliniğe 324 hasta gelmiş olup, çalışmaya katılım oranı %44,75 olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Veriler; araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda geliştirilen, "Bilgi Formu", Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve Vücut Algısı Ölçeği kullanılarak toplandı [12,13].

Bilgi Formu: Formda sezaryen olan annelerin tanımlayıcı özelliklerine ilişkin yaş, boy, kilo, eğitim durumu, medeni durum, mesleği, aylık kazanç durumu, sağlık güvencesi, sigara ve alkol kullanma durumu, kronik hastalık varlığı, çocuk sayısı, toplam doğum sayısı ve son gebelikte aldığı toplam kilo olmak üzere toplam 14 soru yer aldı.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (Rosenberg Self-esteem Scale): Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, çoktan seçmeli 63 sorudan oluşan bir öz bildirim ölçeğidir. Ölçek, on iki alt kategoriden oluşmaktadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda benlik saygısını ölçmeye yönelik olarak, ölçeğin ilk "on" maddesi kullanılmaktadır. Ölçekte; 1, 2, 4, 6, 7. maddeler olumlu kendilik değerlendirmesini sorgulamakta olup, 3'den 0'a kadar değişen puanlama yapılırken, 3, 5, 8, 9, 10. maddeler olumsuz kendilik değerlendirmesini sorgulamakta olup, 0'dan 3'e kadar değişen bir puanlama yapılmaktadır. Toplam puan aralığı 0-30 arasında olup, 15-25 arası alınan puan benlik saygısının yeterli olduğunu gösterirken, 15 puanın altı düşük benlik saygısını göstermektedir [12,13,14]. Ülkemizde ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Çuhadaroğlu tarafından yapılmış olup, iç tutarlılık güvenilirlik kat sayısı $\alpha=0.71$ olarak bulunmuştur. Test-

tekrar test güvenilirlik yöntemi kullanılarak da güvenilirlik kat sayısı $r = 0,75$ olarak saptanmıştır [15].

Vücut Algısı Ölçeği (VAÖ): Vücut Algısı Ölçeği (VAÖ) 1953 yılında Secord ve Jourand tarafından geliştirilmiş, 1989 yılında Hovardaoğlu tarafından geçerlilik ve güvenilirliği yapılmıştır. Ölçeğin iki yarım güvenilirliği 0,89 olarak bulunmuştur ($p < 0,05$). Bu bulgu ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Cronbach's Alpha değerlerine bakıldığında ölçeğin iki yarısına ait iç tutarlık katsayılarının, sırasıyla 0,79 ve 0,87 olduğu bulunmuştur. Ölçeğin tümünün iç tutarlık katsayısı 0,95'tir. Ölçek 40 madde içermekte olup, her bir madde bir organ ya da bedeninin bir bölümü (kol, bacak yüz gibi) ya da bir işlevi (cinsel faaliyet düzeyi) ile ilgilidir. Her bir madde için 1' den 5'e kadar değişen puanlar alan ve "hiç beğenmiyorum", "beğenmiyorum", "kararsızım", "beğeniyorum" ve "çok beğeniyorum" şeklinde yanıt seçeneği bulunan ölçeğin toplam puanı 40 ile 200 arasında değişmekte olup, alınan toplam puanın yüksek olması doyum düzeyinin yüksekliğini göstermektedir. Ölçeğin kesme puanı 135 olup, 135 altında puan alanlar beden algısı düşük grup olarak tanımlanmıştır [13,16,17,18].

Araştırma Soruları: Annelerin benlik saygı düzeyleri ile vücut algı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Etik Yaklaşım: Çalışmaya başlamadan önce, Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu'ndan izin alındı. (No: P037R00). Çalışmada insan olgusunun kullanımı, bireysel hakların korunmasını gerektirdiğinden, "bilgilendirilmiş izin" koşulu bir etik ilke olarak yerine getirilerek ve örneklem kriterlerini karşılayan annelerden yazılı ve sözlü izin alındı.

Verilerin Değerlendirilmesi: Bu çalışmada elde edilen veriler IBM SPSS Statistics Version 22 paket programı ile analiz edildi. Annelerin tanıtıcı özellikleri; sayı, yüzde, ortalama, standart sapma olarak verildi. Ölçek puanları arasındaki ilişki korelasyon ile belirlendi. Anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde değerlendirildi.

3. Bulgular

Çalışmaya katılan annelerin yaş ortalamalarının $28,94 \pm 5,16$; tamamının evli; %15,17'sinin memur olduğu; olduğu %37,24'ünün lise mezunu, %73,10'unun aylık gelirinin orta düzeyde; %84,83'ünün sağlık güvencesinin

Tablo 1. Tanıtıcı Özelliklere İlişkin Frekans Dağılımı

		(Ortalama±Standart sapma)	
Yaş		28,94 ±5,16	
Boy (cm)		160,93±6,46	
Kilo (kg)		71,01±11,23	
		n	%
Medeni Durum	Bekar	0	0,00
	Evli	145	100,00
Meslek	Memur	22	15,17
	Serbest meslek	18	12,41
	İşçi	29	20,00
	Diğer (ev hanımı)	76	52,41
Eğitim Durumu	İlkokul	40	27,59
	Ortaokul	32	22,07
	Lise	54	37,24
	Üniversite	19	13,10
Aylık Kazanç Durumu	Düşük	17	11,72
	Orta	106	73,10
	Yüksek	22	15,17
Sağlık Güvencesi	Emekli sandığı	22	15,17
	SGK	123	84,83
Sigara İçme Durumu	İçiyor	13	8,97
	İçmiyor	132	91,03
Alkol Alma Durumu	Kullanıyor	3	2,07
	Kullanmıyor	142	97,93
Kronik Hastalıklar	Yok	120	82,76
	Var	25	17,25
	Toplam	145	100,00

SGK olduğu; %91,03'ünün sigara içmediği, %97,93'ünün alkol kullanmadığı, %82,76'sının herhangi bir kronik hastalığının olmadığı belirlendi (Tablo 1).

Çalışmaya katılan annelerin çocuk sayısı ortalamalarının $1,43 \pm 0,93$; toplam gebelik sayısı ortalamalarının $2,22 \pm 1,05$ olduğu, son gebelikte kazanılan kilo ortalamalarının ise $14,98 \pm 6,09$ olduğu saptandı (Tablo 2).

Tablo 2. Obstetrik Özelliklere İlişkin Dağılımlar

	n	Mean	Median	Min	Max
Çocuk Sayısı	145	1,43	1,00	0	4
Toplam Gebelik Sayısı	145	2,22	2,00	1	9
Son Gebelikteki Kazanılan Kilo (kg)	145	14,98	14,00	0	29

kg: kilogram, max: maximum, min: minimum

Çalışmada Vücut Algısı Ölçek Toplam puan ortalamalarının $141,46 \pm 16,55$; Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puan ortalamalarının $18,84 \pm 5,69$ olduğu belirlendi (Tablo 3). Çalışmaya katılan annelerin %69,66'sının vücut algısı düzeyinin yüksek; %90,34'ünün ise benlik saygısının yüksek düzeyde olduğu görülmüştür (Tablo 3).

Tablo 3. Vücut Algısı Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puanlarına İlişkin Dağılım

	n	Mean	Median	ss
Vücut Algısı Ölçeği Puanı	145	141,46	140	16,5
Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puanı	145	18,84	18,2	5,6

n: kişi sayısı, ss: Standart sapma

	n	%	
Vücut Algısı Düzeyi	Düşük	44	30,34
	Yüksek	101	69,66
	Toplam	145	100
Benlik Saygısı	Orta	14	9,66
	Yüksek	131	90,34
	Toplam	145	100

n:kişi sayısı

Vücut algısı ölçeği puanları ile kendilik kavramının sürekliliği puanları arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu, vücut algısı ölçeği puanları arttıkça kendilik kavramının sürekliliği puanları azaldığı ($r=-0,288$); vücut algısı ölçeği puanları ile tartışmalara katılabilme derecesi puanları negatif yönde anlamlı ilişki olduğu, vücut algısı ölçeği puanları arttıkça tartışmalara katılabilme derecesi puanlarının azaldığı ($r=-0,228$); vücut algısı ölçeği puanları ile ana-baba ilgisi puanları arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu, vücut algısı ölçeği puanları arttıkça ana-baba ilgisi puanlarının azaldığı ($r=-0,301$); vücut algısı ölçeği puanları ile psikik izolasyon puanları arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu, vücut algısı ölçeği puanları arttıkça psikik izolasyon puanlarının azaldığı ($r=-0,307$) belirlendi.

Vücut algısı ölçeği puanları ile Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu, vücut algısı ölçeği puanları arttıkça Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanlarının azaldığı görüldü ($r=-0,315$) (Tablo 4).

Tablo 4. Ölçek Puanları Arasındaki İlişkiye Dair Korelasyon Testi Sonucu

		Vücut Algısı Ölçeği Puanı
Benlik Saygısı	r	,056
	p	,500
	n	145
Kendilik Kavramının Sürekliliği	r	-,288**
	p	,001
	n	145
İnsanlara Güven Duyma	r	-,143
	p	,086
	n	145
Eleştiriye Duyarlılık	r	-,059
	p	,482
	n	145
Depresif Duygulanım	r	-,029
	p	,733
	n	145
Hayalperestlik	r	,006
	p	,947
	n	145
Psikosomatik Belirtiler	r	-,120
	p	,150
	n	145
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	r	,014
	p	,865
	n	145
Tartışmalara Katılabilme Derecesi	r	-,228**
	p	,006
	n	145
Ana-Baba İlgisi	r	-,301**
	p	,001
	n	145
Babayla İlişki	r	-,083
	p	,320
	n	145
Psikik İzolasyon	r	-,307**
	p	,001
	n	145
Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanı	r	-,315**
	p	,001
	n	145

Yapılan korelasyon analizinde, insanlara güven duyma puanları ile aylık kazanç durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ($p<0,05$), aylık kazancı orta düzeyde olanların insanlara güven duyma puanının aylık kazancı yüksek olanlara göre anlamlı derecede düşük olduğu belirlendi. Eleştiriye duyarlılık puanları bakımından aylık kazanç durumları arasında istatistiksel

olarak anlamlı farklılık olduğu ($p<0,05$), aylık kazancı yüksek olanların eleştiriye duyarlılık puanının aylık kazancı düşük olanlara göre anlamlı derecede düşük olduğu saptandı. Tartışmalara katılabilme derecesi puanları bakımından aylık kazanç durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ($p<0,05$), aylık kazancı düşük ve orta düzeyde olanların tartışmalara katılabilme derecesi puanının aylık kazancı yüksek olanlara göre anlamlı derecede düşük olduğu görüldü. Aylık kazanç grupları arasında Vücut algısı

uanları açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir. ($p>0,05$). İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte gelir arttıkça vücut algısı puanı azalmaktadır (Tablo 5).

4.Tartışma:

Literatürde vücut algısı ve benlik saygısını inceleyen çalışmalar mevcutken sezaryen sonrası vücut algısı ve benlik saygısını inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır [17].

Tablo 5. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Puanları ile Aylık Kazanç Durumu Arasındaki Farklılığa İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonucu

		Aylık Kazanç Durumu						Kruskal Wallis H Testi		
		n	Ort.	Ortanca	Min	Max	ss	Sıra Ort.	H	p
Benlik Saygısı	Düşük	17	0,81	0,75	0	2,83	0,62	81,94	1,841	0,398
	Orta	106	0,82	0,5	0	3,25	0,72	73,43		
	Yüksek	22	0,77	0,5	0,25	2,58	0,79	64,02		
	Toplam	145	0,81	0,5	0	3,25	0,72			
Kendilik Kavramının Sürekliliği	Düşük	17	3,59	4	1	5	1,12	81,91	2,19	0,334
	Orta	106	3,37	4	0	5	1,12	73,42		
	Yüksek	22	2,95	4	0	4	1,4	64,09		
	Toplam	145	3,33	4	0	5	1,17			
İnsanlara Güven Duyma	Düşük	17	1,71	2	1	3	0,69	68,12	10,147	0,006
	Orta	106	1,73	2	0	5	0,92	68,7		
	Yüksek	22	2,32	2	1	4	0,72	97,48		
	Toplam	145	1,81	2	0	5	0,89			
Eleştiriye Duyarlılık	Düşük	17	2,53	3	1	3	0,72	95,38	6,91	0,032
	Orta	106	1,73	2	0	3	1,27	71,36		
	Yüksek	22	1,36	0	0	3	1,53	63,59		
	Toplam	145	1,77	2	0	3	1,29			
Depresif Duygulanım	Düşük	17	1,59	1	0	5	1,42	77,65	1,113	0,573
	Orta	106	1,46	1	0	5	1,33	73,87		
	Yüksek	22	1,27	1	0	5	1,42	65,23		
	Toplam	145	1,45	1	0	5	1,35			
Hayalperestlik	Düşük	17	0,76	0	0	3	1,09	76,15	1,262	0,532
	Orta	106	0,69	0	0	4	1,05	74,14		
	Yüksek	22	0,55	0	0	4	1,18	65,09		
	Toplam	145	0,68	0	0	4	1,07			
Psikosomatik Belirtiler	Düşük	17	2,12	2	0	6	1,76	60,88	3,38	0,185
	Orta	106	2,97	2	0	10	2,28	76,81		
	Yüksek	22	2,23	2	0	6	1,63	64,02		
	Toplam	145	2,76	2	0	10	2,16			
Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme	Düşük	17	1,47	1	0	3	1,01	80,29	0,69	0,708
	Orta	106	1,25	1	0	3	0,86	71,72		
	Yüksek	22	1,27	1	0	2	0,7	73,52		
	Toplam	145	1,28	1	0	3	0,86			
Tartışmalara Katılabilme Derecesi	Düşük	17	0,82	0	0	2	0,95	60,5	13,916	0,001
	Orta	106	1,03	1	0	2	0,86	69,19		
	Yüksek	22	1,73	2	1	2	0,46	101		
	Toplam	145	1,11	1	0	2	0,86			
Vücut Algısı Ölçeği Puanı	Düşük	17	149,59	144	135	177	14,71	94,5	5,796	0,055
	Orta	106	140,91	140,5	83	196	17,81	71,6		
	Yüksek	22	137,86	138	126	153	7,57	63,11		
	Toplam	145	141,46	140	83	196	16,55			

min: minimum, max: maximum, n: kişi sayısı, Ort.: Ortalama, Sıra Ort.: Sıra ortalaması ss: Standart sapma

Bu çalışma sezaryen sonrası benlik saygısı ve vücut algısının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirildi.

Gebelik süreci kadınların hayatını önemli derecede etkileyen unsurdur. Kadınlar bu süreçte bedensel ve ruhsal olarak çok fazla değişime uğramaktadırlar [5]. Çırak ve Özdemir'in (2015) adölesan gebelerle yaptıkları çalışmada araştırma kapsamına alınan adölesan gebelerin vücut algısı ölçeği puanlarının $146 \pm 23,9$ olduğu; Kumcağız'ın (2012) çalışmasına göre, vücut algısının $139,8 \pm 25,2$ olduğu bildirilmektedir [3,4]. Taşpınar'ın (2015) gebelerle yaptığı çalışmada da vücut algısı ölçeği toplam puan ortalamalarının $137,31 \pm 33,46$ olduğu bulunmuştur. Bu çalışmada vücut algısı ölçek toplam puan ortalamalarının $141,46 \pm 16,55$ olduğu ve çalışmaya katılan annelerin %69,66'sının vücut algı düzeylerinin yüksek olduğu görüldü. Bu çalışma sonucu Çırak ve Özdemir, Kumcağız ve Taşpınar'ın sonucu ile benzerlik göstermektedir. Sezaryen sonrası vücut algısı ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada vücut algısı ile benlik saygısı arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Sonucun bu yönde ortaya çıkması, vücut algısı ile benlik saygısı arasında ilişki olduğunu savunan çalışmaların sonuçlarını destekler niteliktedir [19,20]. Literatürde vücut algısı ile benlik saygısı arasında doğrudan bir ilişkinin var olduğu bildirilmektedir [19,20,21]. O'Reilly ve ark. 2014'nin çalışmasında planlı sezaryen olan annelerin benlik saygılarının düşük olduğu belirlenmiştir [22]. Farrow ve Blissett (2007) başkalarına bağımlılık, bilgi eksikliği ve güçsüzlük duygularının düşük benlik saygısı ile ilişkili olduğunu göstermiştir [11]. Taşpınar'ın (2015) çalışmasında ise gebelerin benlik saygılarının yüksek olduğu görülmüştür.

Bu çalışmada da sezaryen sonrası annelerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği toplam puan ortalamalarının bulunmuştur. Taşpınar'ın çalışma sonuçlarıyla benzerlik gösteren bu sonuç doğrultusunda annelerin benlik saygılarının iyi olması bebeklerini daha iyi kabul etmelerini ve doğum sonrası dönemde daha az sorun yaşamalarını sağlayacağı düşünülebilir. $18,84 \pm 5,69$ olduğu ve çalışmaya katılan annelerin %90,34'ünün benlik saygılarının yüksek olduğu

Literatürde aylık gelirin vücut imajını etkilediği, aylık geliri yüksek olan gebelerin vücut imajının daha olumlu olduğu gösterilmektedir [3,4,23]. Taşpınar'ın (2015) çalışmasında gelir durumu yüksek olan kadınlarının vücut algılarının düşük, benlik saygılarının ise yüksek olduğu bulunmuştur. Field ve ark. (2018) yaptığı çalışmada, düşük gelirli gebe kadınların olumsuz beden algısına sahip olduklarını ifade ettikleri belirtilmektedir [24]. Bu çalışmada katılımcıların çoğunluğunun aylık kazancının orta düzeyde olduğu ve aylık kazanç ile vücut algısı ölçeği toplam puanları arasında anlamlı fark olmadığı saptandı ($p > 0,05$). Ancak istatistiksel açıdan anlamlı olmamakla birlikte gelir arttıkça vücut algısı puanlarının azaldığı görüldü. Çalışma bulguları Taşpınar'ın çalışma bulgularını destekler niteliktedir.

Yapılan bir çalışmada, gebe kadınların gebelik sayısı ile vücut algıları arasında negatif bir ilişki olduğu, gebelik sayısı az olan gebelerin vücut algılarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu saptanmıştır [3]. Çırak ve Özdemir (2015) adölesan gebelerin gebelik sayısı, ilk gebelik yaşı, daha önce gebelik yaşayanlarda bir önceki gebelikle bu gebelik arasında geçen süreye göre vücut algısı puanlarıyla aralarında istatistiksel açıdan önemli bir farkın olmadığı belirlenmiştir [4]. Taşpınar'ın (2015) yaptığı çalışmada gebelik sayısı ile vücut algısı arasında anlamlı ilişki olmadığı bulunmuştur. Çırak ve Özdemir'in çalışma sonuçlarıyla benzerlik gösteren bu çalışmada da çocuk sayısı ile vücut algısı arasında anlamlı ilişki olmadığı; ancak çocuk sayısı ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu ($p < 0,05$), çocuk sayısı arttıkça benlik saygısının da arttığı görüldü. Bu sonuç kültürel yapımızın doğurgan ve üretken kadınları toplumda daha değerli kılmasıyla açıklanabilir. Toplumun bu değer yaklaşımı da kadının kendine olan güvenini artırarak benlik saygısını olumlu etkiler.

5. Sonuç:

Sonuç olarak, sezaryen sonrası annelerin vücut algısı ölçeği puanları ile Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu, vücut algısı ölçeği puanları arttıkça Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanlarının azaldığı görüldü. Çocuk sayısının vücut algısını etkilemediği; ancak benlik saygısını olumlu yönde etkilediği, aylık kazanç ile vücut algısı arasında da anlamlı ilişki olmadığı belirlendi. Bu sonuçlar doğrultusunda annelerin doğum sonrası döneme uyum sağlaması için oluşabilecek değişimler konusunda bilgi verilmesi, sezaryen sonrası olumlu vücut algısı geliştirmek için girişimlerde bulunulması ve olumlu benlik saygısı geliştirmek için destek sistemlerinin harekete geçirilmesi önerilebilir.

Referanslar:

1. Sanaati, F, Charandabi, S.M, Eslamlo, H.F, Mirghafourvand, M, A randomized controlled trial on the effect of lifestyle education for Iranian women and their husbands on post-partum anxiety and depression, Health Educ Res. 2018, 33(5), 416-428. doi: 10.1093/her/cyy026.
2. Akıldiz, M, Aksoy, Y, Kaydu, A, Kaçar, C.K, Şahin, Ö.F, Yıldırım, Z.B, Elektif Sezaryen Ameliyatlarında Anestezi Yönteminin Preoperatif Anksiyete Düzeylerine Etkisi, Turkish Journal of Anesthesia & Reanimation, 2017, 45(1), 36-40.
3. Kumcağız, H, Gebe kadınlarda beden algısı ve benlik saygısının bazı değişkenlere göre incelenmesi, International Journal of Human Sciences, 2012, 9(2), 691-703.
4. Çırak, R, Özdemir, F, Adölesan Gebelerde Beden İmajı Algısının Belirlenmesi, Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 2015, 18(3), 214-221.
5. Roux, S.L, An exploratory study of mothers perceptions and experiences of an unplanned Caesarean section, 2010, 102 (Doctoral dissertation, North-West University).
6. Koyun, A, Taşkın, L, Terzioğlu, F, Yaşam dönemlerine göre kadın sağlığı ve ruhsal işlevler: Hemşirelik yaklaşımlarının değerlendirilmesi, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 2011, 3(1), 67-99.
7. Van Reenen, S.L, Van Rensburg, E, The influence of an unplanned caesarean section on initial mother-infant bonding: Mothers subjective experiences, Journal of Psychology in Africa, 2013, 23(2), 269-274.

8. Oguta, T.J, Psychosocial Determinants of Elective Cesarean Section Deliveries in Selected Obstetric Facilities in Nairobi, Kenya Walden Dissertations and Doctoral Studies, 2015, 75-121.
9. İnanir, S, Cakmak, B, Nacar, M.C, Güler, A.E, İnanir, A, Body Image Perception and Self-esteem During Pregnancy, International Journal of Women's Health and Reproduction Sciences, 2015, 3(4), 196-200.
10. Ellis, A, Harper, R.A, La thérapie émotivo-rationnelle [Rational emotive therapy], (3rd ed.). Genève: Ambre éditions, 2007.
11. Farrow, C, Blissett, J, The development of maternal self-esteem, Infant Mental Health Journal, 2007, 8(5), 517-535.
12. Karademir, T, Türkçapar, Ü, Ulucan, H, Bahadır, Z, Haltercilerde benlik saygısı ile yaşam doyum ve vücut benlik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 2013, 14(3), 285-294.
13. Okumuşoğlu, S, Diyet yapan kadınlarda beden algısı, benlik saygısı, yaş ve vücut kitle indeksi ilişkisinin araştırılması, Ulakbilge, 2017, 5(13), 1171-1181.
14. Haspolat, N.K, Kağan, M, Sosyal fobinin yordayıcıları olarak beden imajı ve benlik saygısı, Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2017, 19(2), 139-152.
15. Çuhadaroğlu, F, Adölesanlarda benlik saygısı, Uzmanlık tezi 1986, Ankara.
16. Oktan, V, Şahin, M, Kız ergenlerde beden imajı ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 2010, 7(2), 543-556.
17. Hamurcu, P, Öner, C, Teletar, B, Yeşildağ, Ş, Obezitenin benlik saygısı ve beden algısı üzerine etkisi, Türk Aile Hekimliği Dergisi, 2015, 19(3), 122 - 128.
18. Yılmaz, N, Obez bireylerde benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı ve vücut algısı, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı Uzmanlık Tezi, 2015, İzmir.
19. Canpolat, B.I, Örsel, S, Akdemir, A, Özbay, M.H, Ergenlerin kendilik algısında beden imajının ve beden kitle indeksinin rolü, Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji (3P) Dergisi, 2003, 11(2), 143-154.
20. Pop, C, Self-Esteem and Body Image Perception in a Sample of University Students, Eurasian Journal of Educational Research 2016, 64, 31-44.
21. Holzer, L.A, Sevelde, F, Fraberger, G, Bluder, O, Kickinger, W, Holzer, G, Body image and self-esteem in lower-limb amputees, PLoS One, 2014, 9(3), e92943.
22. O'Reilly, A, Choby, D, Séjourné, N, Callahan, S, Feelings of control, unconditional self-acceptance and maternal self-esteem in women who had delivered by caesarean, Journal of Reproductive and Infant Psychology, 2014, 32(4), 355-365.
23. Bacacı, H, Ejder Apay, S, Gebelerde Beden İmajı Algısı ve Distres Arasındaki İlişki, Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi / DÜ Sağlık Bil Enst Derg Journal of Duzce University Health Sciences Institute / J DU Health Sci Inst , ISSN: 2146-443X sbdergi@duzce.edu.tr, 2018, 8(2), 76-82.
24. Field, S, Onah, M, van Heyningen, T, Honikman, S, Domestic and intimate partner violence among pregnant women in a low resource setting in South Africa: a facility-based, mixed methods study, BMC Womens Health, 2018, 18(1), 119. doi: 10.1186/s12905-018-0612-2.
25. Taşpınar, A, Gebelikte benlik saygısı ve beden imajı ile ilişkili özellikler, Haliç Üniversitesi Psikoloji Anabilim Dalı, 2015, İstanbul.

<http://edergi.cbu.edu.tr/ojs/index.php/cbusbed> isimli yazarın CBU-SBED başlıklı eseri bu Creative Commons Atıf-Gayriticari4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

